

LAB 190

PÅ VÄG MOT EN HÅLLBAR FRAMTID

LAB190 – Vi kopplar samman stad och land

LAB190 är en samverkansplattform för att skapa ett modellområde för hållbar utveckling.
Vi fokuserar på gröna näringar, hållbar besöksnäring och infrastruktur
för att binda ihop landskapet mellan Hjällbo och Nossebro.

Interkommunal utvecklingsplan LAB190
2017

Inledning

Landskapet längs väg 190 skär genom fyra kommuner. Det ingår i en av de gröna kilar som i Strukturbilden för Göteborgsregionen lyfts fram som viktiga för en hållbar samhällsutveckling. Det är den gröna kilen med störst sammanhållen jordbruksmark och utgör en levande landsbygd i direkt kontakt med storstaden. Väg 190 är ett stråk som inte utgör ett huvudstråk i Göteborgsregionens strukturbild men där det skett/sker/planeras exploatering. Stråket har både funktion som pendlingsstråk och att tillgängliggöra den gröna kilen samt möter i den norra delen strukturbilden för Skaraborg.

Området utgörs av landskapet längs väg 190 från Hjällbotill Nossebro och är cirka 7 mil långt. En gräns för kartläggningsområdet har dragits 4 km ut från vägen i varje riktning men en absolut gräns för området har inte varit fruktbart att definiera. Under processen har vi följt arbetet med strukturbilderna för Göteborgsregionen och Skaraborg. LAB190 innebär ett intressant möte mellan dess bilder.

Arbetet med LAB190 grundar sig också i den Europeiska landskapskonventionen och intentionerna i den.

LAB 190 är en långsiktig samverkansplattform. Parter i LAB190 är Göteborg/SDF Angered, Lerums kommun, Alingsås kommun, Essunga kommun, Göteborgsregionens kommunalförbund, Skaraborgs kommunalförbund, Västarvet/VGR, BRG samt Länsstyrelsen. Samverkan initierades av Västarvet hösten 2013 och inleddes med en studieresa i längs väg 190 samt ett uppföljande seminarium. Vid det senare enades deltagarna om att MAT, TURISM och INFRASTRUKTUR var tre angelägna teman att inleda samverkan kring. Arbetet har sedan drivits i en arbetsgrupp med representanter från parterna.

Under 2014 har en kartläggning av området genomförts utifrån ovanstående tre teman. Kartläggningen har utgått från dialogmöten med aktörer i området. Dessa har följts upp med projektverkstäder där flera utvecklingsförslag framkommit. Därutöver har enkät till nästan 450 markägare genomförts för att få en bild av de gröna näringarnas villkor.

Våren 2015 tog arbetsgruppen fram ett förslag till en Interkommunal utvecklingsplan med övergripande mål och bilagd handlingsplan för genomförande från 2016. Planen bearbetades vid ett seminarium med arbetsgruppen och politiska representanter från parterna. Efter revidering har utvecklingsplanen antagits av respektive part som också utsett representanter till en politisk styrgrupp.

2015 genomfördes också ett första gemensamt projekt; Festa Via 190- Sveriges längsta gatufest, där en arbetsgrupp av lokala aktörer och föreningar tillsammans satte ihop en festival med över hundra programpunkter under 9 dagar. Festa Via 190 fick stöd från Västra Götalandsregionens handlingsprogram för Kulturella och Kreativa Näringar.

Under vintern och våren 2015/16 genomförde BRG i samverkan med övriga parter en förstudie kring möjligheterna att starta ett matturismkluster i området. Inom ramen för denna togs förnyad och fördjupad kontakt med representanter för de gröna näringarna i området.

Under 2016 har arbetet med konkreta projekt och insatser utifrån handlingsplanen påbörjats. I samband med detta har arbetsgruppen bytt namn till samordningsgrupp för att inte blandas ihop med arbetsgrupper för enskilda projekt.

I september 2016 genomfördes en andra Festa Via190.

Samordningsgruppen har tagit fram förslaget till denna interkommunala utvecklingsplan för 2017. Den ersätter därmed den tidigare planen för 2016. Dokumentet är ett inriktningsdokument med handlingsplan för 2017.

Gemensam målbild

En utgångspunkt för arbetet är en vision om att området skulle kunna fungera som ett modellområde för hållbar utveckling. I ett sådant område är det viktigt att affärsutveckling, biologisk mångfald och socialt välmående går hand i hand. Att koppla ihop frågor som berör både stad och land är centralt. Arbetet är också ett sätt att pröva nya arbetsätt inför kommande samhällsutmaningar som klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald. På så sätt blir processen med LAB190 en gemensam angelägenhet för utveckling och förvaltning av landskapet. Området kanske kan bli ett framtida Biosfärsområde. I Västra Götaland finns för närvarande ett Biosfärsområde, Vänerskärgrården och Kinnekulle.

Strävan är att området uppfattas som ett landskap där det finns kanaler till det offentliga och möjlighet att påverka utvecklingen mot välstånd och ökad livskvalitet.

Vi ska leva gott inom planetens gränser och det betyder att området kan svara för lokala lösningar på globala problem. Parterna i LAB190 ska gå före och vara spets i frågor om hållbar samhällsutveckling.

LAB190-området ska vara ett område där insikten om ekosystemens tjänster och värde uppmärksammas och värnas samtidigt. Tillsammans skall vi hejda förlusten av biologisk mångfald och bidra till minskad klimatpåverkan genom effektiva och medvetna beslut.

Området har med sin stadsnära landsbygd unika möjligheter att utveckla gröna näringar och hållbara besöksnäring. Denna sektor behöver stärkas och utvecklas.

LAB190 skall också medverka till att bryta segregationen mellan stad och land.

Landskapets aktörer ska kunna vara en resurs för unga invånare för att skapa förståelse för den resursgrund som hela vårt samhälle bygger på. Landskapet är en utmärkt arena för utbyte mellan exempelvis skola och lokalsamhälle.

LAB190 är en laborativ miljö, en långsiktig lär- och utvecklingsprocess där frågor om hållbarhet ska ingå som en självklar del. Uppfinningsrikedom och samverkan där man kan vara trygg med att göra misstag är vägledande begrepp. Att prova och sedan förkasta eller implementera nya kunskaper är en del i den processen.

Målet för planen är att mobilisera olika aktörer som kan bidra till en hållbar utveckling. Hur samverkan mellan dessa skapar handlingskraft och innovation är en viktig fråga att lösa.

Förhållningssätt

Utvecklingsplanen siktar mot att genom samverkan mellan den offentliga sfären, näringsliv och civilsamhälle utveckla området kring 190 till ett modellområde för hållbar utveckling.

För att klara detta på ett effektivt sätt måste rollfördelningen mellan offentligt och civilt vara tydlig. En effektiv samverkan förutsätter förståelse för deltagarnas olika roller.

Ansvar och rollfördelning

Utvecklingsplanen reglerar offentliga aktörers åtaganden men bygger på tät samverkan med näringsliv och civilsamhälle. Näringsliv, föreningar, och enskilda i området driver och utvecklar de företagsidéer som kommer fram i processen. Den offentliga sidan tar ansvar för att återkommande skapa mötesplatser för enskilda, företag, med flera som har idéer om områdets utveckling.

Även finansiellt stöd till företagande kan vid rätt förutsättningar förmedlas av de offentliga parterna i samarbetet (kommuner, länsstyrelse och VGR och BRG).

Den offentliga sidan tar även ansvar för utveckling av infrastruktur som t ex kommunikationer; forskning kring modellområdets utveckling; marknadsföring och spridning av det som sker inom området som helhet. Marknadsföring av enskilda företagsidéer sköts av det aktuella företaget.

Gränsdragning mellan olika ansvarsområden behöver utvecklas och underhållas. Processen behöver organiseras så att alla parter kan delta och så att mandat finns att fatta gemensamma beslut.

Organisation

LAB190 leds av en styrgrupp av förtroendevalda. Styrgruppen har till uppgift att koppla LAB190 till parternas strategiska utvecklingsarbete. Ytterst avgörs styrgruppens sammansättning av parterna men förslag är att den utgörs av en förtoendevald från vardera Göteborg, Lerums kommun, Alingsås kommun, Essunga kommun, Göteborgsregionens kommunalförbund, Skaraborgs kommunalförbund och Västarvet/VGR. BRG samt Länsstyrelsen kan adjungeras.

Det praktiska arbetet drivs av en samordningsgrupp av tjänstemän som rapporterar till styrgruppen. Samordningsgruppen kan bilda arbetsgrupper för drift av delprojekt.

Finansiering

LAB190 skall samordna utvecklingsprojekt i området och hjälpa fram projektansökningar i de ordinarie stödsystemen. Vid behov kan organisationen för LAB190 stå som sökande för egna initierade utvecklingsprojekt. Respektive kommun, GR samt Västarvet bidrar med 10 000 kronor vardera för omkostnader för processen.

Revidering av utvecklingsplanen

Denna plan revideras årligen.

Handlingsplan 2017

Vi skapar ett modellområde för hållbar utveckling som kopplar samman stad och land. Detta gör vi genom:

Att samordna målbilder, resurser och insatser från offentliga aktörer

- *Genomföra ett delregionalt seminarium om hur man arbetar i ett modellområde för hållbar utveckling.*

Vilket innebär ett seminarium för tjänstemän inom samhällsbyggnad, miljö, turism och näring från de olika parterna i LAB190. Arrangeras i samverkan med Mistra Urban Futures.

Ansvar: Samordningsgruppen.

Genomförande: mars 2017

- *Koppla samman strukturbilden för GR med strukturbilden för Skaraborg.*

Ansvar: GR och Skaraborgs Kommunalförbund.

Genomförande: 2017

- *Utreda flågsiktig organisatorisk form för LAB190*

Vi gör detta i dialog med Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle.

Ansvar: Samordningsgruppen.

Genomförande: 2017

Att stärka den lokala delaktigheten i områdets utveckling

- *Bidra till genomförandet av Festa Via 190*

Vi stödjer och samverkar med den lokala arbetsgrupp som genomför en Tredje Festa Via 190.

Ansvar: Samordningsgruppen

Genomförande: hösten 2017

- *Genomföra framtidsworkshop om målbild och utvecklingsplan med ungas deltagande.*

Vi genomför en tvådagars workshop med politiker, tjänstemän och lokala aktörer (med särskilt fokus på ungas deltagande) där vi arbetar med målbild och handlingsplan för LAB190. Genomförs i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan och Regional Center of Expertice, RCE.

Ansvar: Samordningsgruppen

Genomförande april 2017

- *Stärka och initiera lokala utvecklingsgrupper och deras samverkan*

Inom området finns några lokala utvecklingsgrupper men de täcker inte hela området. Samverkan mellan dessa och LAB190 är viktigt att stärka.

Ansvar: Samordningsgruppen

Genomförande: 2017

- Utarbeta ett stad-land-rollspel för skolor i området.

Under året arbetar vi fram ett program för ett gemensamt skolprojekt för området för genomförande 2018.

Ansvar: Samordningsgruppen

Genomförande: 2017

Att stödja utvecklingen av hållbara gröna näringar och hållbar besöksnäring

- Uppstart utvecklingsprojekt Gröna näringar 2017-2019

Vi påbörjar ett treårigt näringsutvecklingsprojekt för att stärka samverkan mellan producenter och ökat utbyte med konsumenter/restauranger/hotell.

Ansvar: Arbetsgrupp Näringsprojekt

Genomförande: Uppstart våren 2017

- Framtagning av en besökskarta för området

Vi tar fram underlag för besöksmål i området och tar fram en tryckt karta.

Ansvar: Arbetsgrupp besöksmål

Genomförande: Våren 2017

Att synliggöra och stärka ekosystemtjänsterna i området

- Kartläggning ekosystemtjänster.

Vi påbörjar ett projekt för kartläggning av ekosystemtjänster i området utifrån modell från Delsjön-Härskogekilen.

Ansvar: Arbetsgrupp ekosystemtjänster. Huvudman inte klargjort.

Genomförande: 2017

- Information ekosystemtjänster i kommunerna

Vi samordnar informationsinsatser i kommunerna med GRs LONA-projekt i övriga kilar.

Ansvar: Samordningsgruppen och GR

Genomförande: 2017

- Genomföra ett seminarium om ekosystemtjänster och grön affärsutveckling

Vi genomför ett seminarium för företagare inom gröna näringar kring hur man kan bygga in ekosystemtjänster i sitt företag.

Ansvar: Arbetsgrupp ekosystemtjänster

Genomförande: Våren 2017

Att utveckla hållbara transporter och kommunikationer

- Skapa en tankesmedja för innovativa lösningar för områdets kollektivtrafik och klimatsmart närlogistik.

Ansvar: Samordningsgruppen, särskilt GR

Genomförande 2017

Att utveckla samverkan med universitet och högskolor

- Koppla LAB190 till Mista Urban Futures

Mistra är en forskningsplattform för hållbar stadsutveckling. De genomför forskningsprojekt, seminarier och konferenser och har intresse för LAB190.

Ansvar: Samordningsgruppen. BRG har redan kontakt genom Stadslandet.

Genomförande: 2017

- LAB190 replikand i ansökan om kulturarv och hållbar landsbygdsutveckling.

Uppsala Universitet kommer att söka medel för ett stort forskningsprojekt inom Horizon 2020. Där är LAB190 en testyta för nya arbetssätt.

Ansvar: Samordningsgruppen

Genomförande: Ansökan klar mars 2017

- Samverka för etablerande av en filial till naturbruksgymnasium vid Lärjeåns trädgårdar.

Ansvar: Samordningsgruppen

Genomförande 2017